

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН САЮЗА СОВЕТСКИХ ПИСЬМЕННИКАУ БЕЛАРУСІ, КІРАУНІЦТВА ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР, МІНІСТАРВА КІНАМАТАГРАФІІ БССР І КАМІТЭТА ПА СПРАВАХ КУЛЬТУРНА-АСВЕТНЫХ УСТАНОВ ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР.

№ 15 (715) | Субота, 2 красавіка 1949 года. | Цана 50 кап.

ПАЛЫМЯНЫ БАРАЦЬБІТ ЗА КОМУНІЗМ

З кожным днём савецкі народ набліжаецца да запланаванай мэты, паказанай яму пераможным вучэннем Маркса—Энгельса—Леніна—Сталіна.—да поўнай урачыстасці камунізма. Няхайшыя дачыны на гэтым шляху, ён стварэе багачце самай перадавой ў свеце сацыялістычнай культуры, адно з выдатных месц у якой займае імя вялікага Бурасвешніка пралетарскай рэвалюцыі, выдатнага пісьменніка савецкага народа Максіма Горкага.

Прышоўшы ў літаратуру ў той час, калі партыя большэвіцкай рыхтавала пралетарыят Расіі да рашучых бітваў з царызмам, Максім Горкі аддаў увесь свой магутны талент барацьбе працоўных за развіццё і адначасна ўспіху і эксплуатацыі. На ўсё краіну, як гом, што крышчэ свічоўныя хмары царскай Расіі, прагучала ў 1895 годзе яго нахліпная песня пра Сокала, якая ўспаладзіла радзіце жыцця ў барацьбе з ворагам. Яго песня пра Бурасвешніка, напісаная ў 1901 годзе, была велічым гімнам надыходзячай рэвалюцыі. Непарыўна сувязь з жыццём, запікаўленасць, ідэяльнымі пытанямі рэвалюцыйнай практыкі рабочага класа надавалі творам Максіма Горкага вялікі характар, рабілі іх надручымі жыцця ў барацьбе з эксплуатаатарамі.

Пісьменнік стварыў хваляючыя вобразы барацьбы за палітычную і эканамічную перабудову краіны, намаляваў нахліпныя вобразы людзей працы, якія ў выніку гэтай перабудовы павінны зрабіцца сапраўднымі гаспадарамі жыцця на зямлі і тых скарбаў матэрыяльнай і духоўнай культуры, якія творача іх розумам і рукамі. Максіму Горкаму належыць гонар стварэння ўпершыню ў савецкай літаратуры вобраза рэвалюцыйнага пралетарыя Ніды ў п'есе «Мяшчане». У выдатным творы «Мяці» ён паказаў рабочых, для якіх барацьба з царызмам была мэтай жыцця, якія пад кіраўніцтвам большэвіцкай партыі набліжалі дзень пагібельнага капіталізма і ўрачыстасці новага сацыялістычнага ладу. У гэтым творы пісьменнік выказаў сваю за «светлую» мару аб Расіі будучага, якая ў ідэі «самой яркай дэмакратычнай зямлі».

Вялікі Бурасвешнік здзейсніў мару Бурасвешніка пралетарскай рэвалюцыі. Ажыццявіў яго ідэю вялікага Леніна аб тым, што літаратура сацыялістычнага грамадства будзе свабодна літаратурай, бо «не карыстаецца і не з'яўра, а ідэя сацыялізма і ў сваёй перабудове будзе гуртаваць і аднавіць сваю сілу ў радзіме». Максім Горкі ўсё сваю намістоўную энэргію барацьбы і арганізатар аднае справе стварэння перадавой сацыялістычнай культуры.

На яго творчасць велізарны жывотворны ўплыў зрабілі ідэі марксізма-ленінізма, асабістая дружба з праўдзямі працоўных ўсёго свету В. І. Леніным і І. В. Сталіным. Вялікіх барацьбіт за ленінскі прыпынт партыі літаратуры, за яе рэвалюцыйную ідэянасць і непарыўную сувязь з народам, Максім Горкі быў палымяным прапагандастам наватарскай ролі літаратуры сацыялістычнага рэалізма. Сваімі творамі, артыкуламі і прамовамі ён сцвярджаў пераўтваральную сілу савецкай літаратуры, якая заклікала служыць нахліпнаму руху народа да камунізма, паказваў яго жыццё і дэсане, як творчасць, «адзінаццё, як стаяць, паказваў усё тое яснае важнае, становае», што нараджаецца і расце ў савецкай рэалістыцы. Максім Горкі вызначыў і ўзніў на вышнім філасофскага асярэння прыпынтовыя праблемы савецкай літаратуры, накіраваў увагу пісьменнікаў на адлюстраванне выдатных рыс савецкага дзяржаўнага ладу, як перадавога ладу свету, заклікаў іх паказаць новага чалавека, выхаванага партыяй Леніна—Сталіна, адлюстраванне заўтрашняга дня жыцця народа.

Захалпенне першародствам культуры, створанай рускім народам у мінулым, праслаўленне сусветна-гістарычных здабыткаў савецкай літаратуры і мастацтва—былі выдатнымі рысамі палымянай патрыятычнай натуры вялікага пісьменніка. «У гісторыі развіцця літаратуры савецкай нашай эпохі літаратура ўяўляе сабой феномен адзінаццё, гаварыў ён.—Я не пераўвільчу праўду, скажушы, што ні адна з літаратур Захада не ўзнікала да жыцця з такой сілай і хуткасцю, з такім магутным асярэннем ідэяльным бяскам талента. Ніхто ў Еўропе не стварыў такіх буйных, усім светам прызнаных кніг, ніхто не тварыў такога здзіўляючага характа, пры такіх называх і чыжкіх умовах. Гэта неспісанна даводзіцца шляхам параўнання гісторыі заходніх літаратур з гісторыяй нашай: нідзе на працягу няпоўных ста год не з'яўлялася такога аргага суворыя вялікіх імён, як у Расіі».

У мастацкіх творах, артыкулах і напісках Максім Горкі выкрыв перад усім светам нікітамісць буржуазнай культуры, як нывольніцкай служы граватова мяшка. Сёння, калі амерыканскі імперыялізм старацца прапагандаваць ідэі касмапалітызма, намагаючыся назваць народы свету сваёй нацыянальнай годасці, гэтыя выказванні Горкага дапамагаюць зраўнець агідную хаўбускую ролю бязродных касмапаліт, буржуазных эстабл і фармалістаў, якія паўзаюць на каленях перад гітлераўскай Захада, якія паклікаюцца на вы-

датныя здабыткі савецкай навуцы, літаратуры і мастацтва. «Буржуазія не межа ў самай сабе і не мае імкнення да творчасці культуры,—калі гэтую творчасць разумець больш шырока, чым толькі перапынае развіццё знешніх матэрыяльных бытавых выгод і развіццё раскошы,—гаварыў Максім Горкі.—Культура капіталізма—не што іншае, як сістэма прыёмаў фізічнага і маральнага напырэння і ўмацавання ўлады буржуазіі над светам, над людзьмі, скарбамі зямлі, энэргіяй прыроды».

Праграсіўнае чалавечтва ўсёго свету свята шануе імя Максіма Горкага, як бестрашнага барацьбіта з чорнымі сіламі рэакцыі, арганізатара перадавых людзей свету на барацьбу з фашысцкай агрэсіяй. «Калі вораг не здаецца—яго знішчаюць»—гэтыя словы вялікага гуманіста былі непакінутым заветам для савецкіх людзей, якія разграмілі нямецка-фашысцкіх захопнікаў, вызваліўшы чалавечтва ад фашысцкай няволі. Сёння, калі англа-амерыканскія імперыялісты намагаюцца распіліць новую вялікую супраць Савецкага Саюза, размахваюць атамнай бомбай, з новай сілай гучыць горкаўскі заклік—«з кім вы, «майстры культуры», гуртуеце пад сцяг барацьбы за мір і дэмакратыю ўсё новае і новае магутнае сілы».

Максім Горкі—нацыянальна годасці савецкага народа. Ён зрабіў велізарны ўклад у скарбіну савецкай культуры. У сваёй прамове аб Горкім В. М. Молатаў сказаў: «Уплыў мастацкага слова Горкага на лёс нашай рэвалюцыі больш непарарды і больш моцны, чым уплыў якога-небудзь другога нашага пісьменніка. Таму менна Горкі і з'яўляецца сапраўдным пачынальнікам пралетарскай, сацыялістычнай літаратуры ў нашай краіне і ў ваках працоўных усёго свету».

Максім Горкі дарыў нам, як палымяны барацьбіт за камунізм, які востра вучыў савецкіх пісьменнікаў быць вартымі свайго народа. «Мы выступаем у краіне,— гаварыў ён,—асветанай геніем Вадзіміра Ільіча Леніна, дзе настамна і пудзедна працуе жалезная воля Іосіфа Вісарыявіча Сталіна».

Всё што неабходна моцна памятаць нам у нашай працы і ва ўсёх выступленнях нашых перад светам.—Максім Горкі з'яўляецца для савецкіх пісьменнікаў зоркам палымянага паўтэра Радзімы, прапагандаста нацыянальна годасці савецкіх людзей.

УКАЗ ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА СОВЕТА СССР АБ УЗНАГОРОДЖАННІ ТАВАРЫША БЕРЫЯ Л. П. ОРДНАМ ЛЕНІНА

У сувязі з 50-годдзем з дня нараджэння намесніка Старшыні Савета Міністраў СССР таварыша Берыя Л. П. і прымаючы пад увагу яго выдатныя заслугі перад камуністычнай партыяй і савецкім народам, узнагародзіць таварыша Берыя Лаўрэнція Паўлавіча ордэнам Леніна.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Н. ШВЕРНІК.
Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР А. ГОРКІН.

Масква, Крэмль, 29 сакавіка 1949 года.

XXIII ТОМ ТВОРАУ В. І. ЛЕНІНА

Вышаў у свет XXIII том чвэртага выдання Твораў В. І. Леніна, падрыхтаваны пуду Інстытутам Маркса—Энгельса—Леніна ЦК ВКП(б) і адрукаваны ў друку «Печатный Двор» імя А. М. Горкага.

Дваццаць тры том уключае творы, напісаныя В. І. Леніным у Швейцарыі ў перыяд з жніўня 1916 года да сакавіка 1917 года. Большасць твораў адлюстраввае барацьбу Леніна, большэвіцкай супраць імперыялістычнай вайны і здрадніцкай палітыкі праўдзям партыі II Інтэрнацыянала—акрытыкі сацыял-шавіністаў і цэнтрыстаў. Да гэтых твораў належыць артыкул: «Імперыялізм і раскол сацыялізма», «Цалы дзесятак «сацыялістычных» міністраў», «Падліфм буржуазны і палымізм сацыялістычны», «Да рабочых, якія падтрымліваюць барацьбу супраць вайны і супраць сацыялістаў, што перайшлі на бок свайх урадаў» і інш.

У тэме дружэства вядомы артыкул «Вашная праграма пралетарскай рэвалюцыі», у якім Ленін на аснове дадзеных аб імперыялістычным капіталізме, што пры-

ведзены ў кнізе «Імперыялізм як вышэйшая стадыя капіталізма», развіў новую тэарэтычную ўстаноўку, у сілу якой адначасова перамога сацыялізма ва ўсіх краінах лічыцца неабмагчымай, а перамога сацыялізма ў адной, асобна ўзятай, капіталістычнай краіне, прызнаецца магчымай, і абрунтаваў палажэнне аб войнах справядлівых і несправядлівых.

Значную частку тома складаюць творы, у якіх Ленін вызначыў задачы рэвалюцыйных сацыял-дэмакратыяў у перыяд сусветнай імперыялістычнай вайны 1914—1918 гг. — «Задачы левых шмэрвальдзістаў у швейцарскай с.д. партыі», «Прынцыповыя палажэнні да пытання аб вайне», «Да настановы пытанія аб аброне айчыны», «Абарона нейтралітэты» і інш.

Творы «Накіі тэзісаў 4(17) сакавіка 1917 года», «Пісьмы вдалюку», «Аб задачах РСДРП у рускай рэвалюцыі», «Рэвалюцыя ў Расіі і задачы рабочых усіх краін» і інш. запісаны ў першыя дні лютаўскай рэвалюцыі 1917 года. У іх

Ленін даў аналіз суадносін класавых сіл у рэвалюцыі і наменіў перспектывы пераходу ад рэвалюцыі буржуазна-дэмакратычнай да рэвалюцыі сацыялістычнай.

Упершыню ўключаецца ў Творы В. І. Леніна 6 дакументаў. «Прапанова аб змянен у разгляду на ваенным пытанні», «Гісторыі аднаго маленкага перыяду ў жыцці адной сацыялістычнай партыі» прысвечаны барацьбе левых сацыял-дэмакратэаў у швейцарскай с.д. партыі ў перыяд сусветнай імперыялістычнай вайны. Работа «Статыстыка і сацыялогія» паказвае ролю нацыянальнага руху ў міжнародным рабочым руху. Дакументы «Талерама большэвікам, які ад'язджае ў Расію» і «Заява ў газету Volksrecht раслумачваюць тактыку большэвіцкай у рэвалюцыі, якая пачынае разгортвацца ў Расіі. Пастанова загранічнай калегі ЦК РСДРП накіравана супраць меншэвіцкай апазіцыі, абавалі пераходзіць, вяртанне Леніна і большэвіцкай эміграцыі ў Расію».

ВЫХАВАННЫЯ ПАРТЫЯЙ ЛЕНІНА—СТАЛІНА

29-га сакавіка гэтага года ў сталіцы нашай Радзімы—Маскве адкрыўся XI з'езд Усесаюзнага Ленінскага Камуністычнага Саюза Моладзі.

Да свайго чарговага з'езда, гэтай хваляючай гістарычнай падзеі ў жыцці савецкай моладзі, ленінска-сталінскі камсапол прышоў шчыльна з'яднаным, згуртаваным вакол нашай большэвіцкай партыі. Ён высокая трымае сцяг самаадданай барацьбы за перамогу камуністычнага грамадства

Ленінска-сталінскі камсапол заўсёды быў баявым, верным і надзейным памочнікам большэвіцкай партыі ў барацьбе з унутранымі і знешнімі ворагамі савецкага грамадскага ладу, у барацьбе за ўрачыстасць камунізма. Створаны і выхаваны Леніным і Сталіным, камсапол з'яўляецца не толькі масавай школай камуністычнага выхавання моладзі: «Камуністычны савэ моладзі — рэзерв,—гаворыць таварыш Сталін,—рэзерв з сялян і рабочых, адкуль чэрпаюцца партыйныя напавуенні. Але-ж ён разам з тым і інструмент, інструмент у руках партыі, які падпарадкоўвае сваёму ўплыву масы моладзі».

Дзякуючы гэтаму, камсапол вырас у сапраўды масавую, баявую арганізацыю, над сцягам якой з кожным днём аб'ядноўваюцца ўсё большыя і большыя колы савецкай моладзі. У першы год свайго нараджэння камсапол налічваў у сваіх радах усяго толькі дзвядцятры дзве тысячы юнакоў і дзяўчат. Сёння, у дні з'езда, пад сцягам ленінска-сталінскага камсамола аб'яднана многімільённая армія савецкай моладзі—актыўнага будаўніца камуністычнага грамадства. З высокай трыбуны свайго з'езда яна рапартава партыі, таварышу Сталіну, рапартавае народ аб сваіх гераічных працоўных і ратных подзвігах.

Нашаму камсаполу ёсць аб тым рапартаваць. Не адну слаўную старонку залатых літарамі ўпісаў ён на скаржынах гісторыі барацьбы за перамогу сацыялізма, за перамогу пад унутранымі і знешнімі ворагамі савецкага народа. З імем камсамола звязаны ўсе падзеі ў нашай краіне—ва ўсіх галінах гаспадарскай і палітычнага жыцця. Ва ўсіх справах ён прадыктаваў сваё ініцыятыву, свой пачын. Ён пакрыў сваё неміручай славай не толькі ў дні Вялікай Айчыннай вайны супраць нямецка-фашысцкіх і японскіх агрэа, але і ў мірнай

стваральнай працы. Камсаполцы заўсёды былі і застаюцца на перадавых пазіцыях. Яны бязмежна аданы большэвіцкай партыі. Наша моладзь шчыра, глыбокасэрдечна любіць сваю партыю Леніна—Сталіна. Пад яе кіраўніцтвам яна ідзе наперад да ўсё новых і новых перамог.

Начуццём глыбокага савецкага патрыятызма саргеты ўсе гераічныя справы савецкай моладзі. Яна добра ведае, сардэчна адчувае, што ўсім тым, чым яна стама, яна абавязана ленінска-сталінскай партыі, савецкаму грамадскаму ладу. Лад гэты даў ёй вялікае, пачэснае і годнае права называцца грамадзянінам СССР, дзе знішчана эксплуатацыя чалавека чалавекам і дзе пануе справядлівасць, роўнасць і братэрства паміж усімі народамі Савецкага Саюза. Лад гэты шырока адчыніў для нашай моладзі дзверы да навуцы, культуры і кіраўніцтва дзяржавай. Ён абясечыў ёй свабоднае і радаснае жыццё пад жыгавым сонцам Сталінскай Касцетытцыі.

Всё чаму наша моладзь так шчыра адана партыі, вялікаму і любімаму Сталіну. Яна не зазнала капіталістычнай эксплуатацыі, беспарадоў, голаду і галечы; не зазнала ўсіх жахаў, крывавых крмід і шыпатызма жыцця пад уладай капіталістычных драпежнікаў; не зазнала некла буржуазнага грамадства,—але-ж яна добра, надзейна і добра ведае ім цану. Таму яна так бязмежна любіць сваю савецкую Радзіму, і любоў гэтая ператвараецца ў велізарную матэрыяльную сілу—у адзінаццё і шментаванасць, згуртаванасць вакол партыі, у штодзённым клопаты аб праўдзям свабоды і Радзімы, аб яе эканамічнай і ваеннай магутнасці.

Наша беларуская арганізацыя ленінска-сталінскага камсамола з'яўляецца адным з перадавых, баявых атрадаў ВЛКСМ. Ён з'яўляецца дастойным памочнікам партыі ў барацьбе за перамогу камуністычнага грамадства. Ён высокая трымае сцяг Леніна—Сталіна і сваімі гераічнымі справамі яскрава аб гэтым сцвядчыць. У дні Айчыннай вайны камсапол Беларусі прадыктаваў цуды гераізма на франтах і ў партызанскай барацьбе супраць гітлераўскіх цемрашалаў. Партыя і ўрад высока ацанілі самаадданасць беларускай моладзі, узнагародзіўшы больш чым 31 тысяччу юнакоў і дзяўчат ардамі і медаламі. З аспрэдыя нашай моладзі вышла 19

Героў Савецкага Саюза, Героі Сацыялістычнай Працы, ЛКСМБ пад кіраўніцтвам партыі выхаваў цэлую армію беларусай савецкай інтэлігенцыі—настаўнікаў, пісьменнікаў, вучоных, майстроў мастацтва, тэхнікі, дзяржаўных і партыйных дзеячоў.

Сёння, у дні мірнай стваральнай працы, камсапол Беларусі выконвае выдатную ролю ва ўсім нашым гаспадарчым і культурным жыцці. Па пудзёках ЛКСМБ не адна тысяча нашай моладзі накіравана на будаўніцтва трактарнага, аўтамабільнага і другіх індустрыяльных гігантаў. У тым, што толькі ў 1947 годзе 12 мільянаў калгаснікаў БССР адначасна вышэйшымі ўрадавымі ўзнагародамі—за атрыманне высокіх ураджаў,—вейбарнейшых асаўдзга і камсамола. З яго аспрэдыя вышла Героі Сацыялістычнай Працы Тамара Шкурко і цэлая пляда другіх буйных майстроў ураджаю, стыханаўцаў прамысловасці і навагараў тэхнікі.

Справы і подзвігі камсамольнай партыі самых нахліпных кніг. Хацц ў апошнія гады створана нямаля добрых твораў літаратуры і мастацтва аб ратных і працоўных подзвігах нашай моладзі,—гэта з'яўляецца дадэка неадстагтывым. Увасобіць у мастацкі дасканальны і глыбокадзейны твор вобраз камсамольнага, маладага герая,—франціка, партызана, навагара прамысловасці і калгаснікаў падзеі—пачэснае задача пісьменнікаў і мастакоў.

У вялікай справе барацьбы за ўрачыстасць камунізма ў нашай краіне, камсапол, уся савецкая моладзь адгартываюць выкліковую ролю.

Мілая моладзь, слаўная моладзь! Нашай бязмежнай краіны! Гора і моры можаць ты здолець, Сэрцам распаліць ільзіны... Весела кведзіцца ў неба ісьбэбэ Сквозь хмары-воблакі свешчэ... «Я—камсамолец! Я—камсамолец! Хто лепей скажа на белы?»

XI з'езд ВЛКСМ ішоце больш пазгуртуе рады камсамола вакол Леніна—Сталіна і павідае яго да перамог.

Палымянае большэвіцкае XI-му з'езду ВЛКСМ! Слава вялікаму Сталіну—стаўніку і праўдзям, арганізу нашых перамог!

XI з'езд ВЛКСМ

29 сакавіка ў вялікай залі Крамаўскага палаца адкрыўся XI з'езд Усесаюзнага Ленінскага Камуністычнага Саюза Моладзі.

У прэзідыуме з'езда: сакратары ЦК ВКП(б) тт. М. А. Суслаў, П. К. Панамаўніка і Г. М. Палюў, тав. М. Ф. Шкіратаў, сакратары ЦК ВЛКСМ тт. Н. А. Міхайлаў, В. В. Іваноў, А. Н. Шаленін, А. Е. Харламаў, Т. І. Яршова, загадчы аддзела прапаганды і агітатцы ЦК ВКП(б) Д. Т. Шаўлаў, камандуючы ваенна-паветранымі сіламі МВА В. І. Сталін, тройны Героі Савецкага Саюза І. Н. Кажадуб, А. І. Паркышкін і іншыя.

Пад бурныя, доўга немаўкальныя апладысменты з'езд абірае ганаровым прэзідыум у складзе Палітбюро ЦК ВКП(б) на чале з таварышам І. В. Сталіным. Таварыш Сталін абіраецца ганаровым старшынёй XI з'езда ВЛКСМ.

Дэлегаты і госці ўстаюць, выказваючы гарачымі апладысментамі сваю бязмежную

любоў да вялікага праўдзям і настаўніка савецкага народа, дэпшага друга савецкай моладзі таварыша Сталіна. Гучыць прывітальныя воклічы ў часць таварыша Сталіна.

З'езд адзінадушна завяржае дзеньныя парадка дні:

1. Справаздача ЦК ВЛКСМ;
2. Справаздача Цэнтральнай рэвізійнай камісіі;
3. Аб рабоце камсамола ў школе;
4. Змены ў Статуте ВЛКСМ;
5. Выбары Цэнтральнага Камітэта ВЛКСМ;
6. Выбары Цэнтральнай рэвізійнай камісіі.

На першым пытанні парадка дня з дакладам выступіў сакратар ЦК ВЛКСМ тав. Н. А. Міхайлаў.

Тав. Міхайлаў гаворыць, што XI з'езд ВЛКСМ сабраўся ў змяняльны час, калі савецкі народ пад кіраўніцтвам партыі

Леніна—Сталіна паспяхова вырашце залежы, звязаныя з завяршэннем будаўніцтва сацыялістычнага грамадства і пераходам ад сацыялізма да камунізму характарызуе сваёму шляху коў праішоўшыя гады, указвае, што моцны аддзі ўсе свае сілы спрэдаўніцтва сацыялізма.

Тав. Міхайлаў заклікае свой дадэка здаровай у часць магутнай Савецкай Радзімы, савецкай моладзі і яе перадавога атрада—Ленінска-Сталінскага Камсамола, у часць слаўнай камуністычнай партыі, у часць вялікага праўдзям і настаўніка, роднага і любімага праўдзям таварыша Сталіна.

У залі ўзнікае і шырацца бурная авіяцыя ў часць праўдзям і настаўніка савецкага народа Іосіфа Вісарыявіча Сталіна. Чуоцца прывітальныя воклічы ў часць таварыша Сталіна. Удзельнікі з'езда ўстаюць і выконваюць партыйны гімн «Інтэрнацыянал».

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР АБ ПРЫСВАЕННІ ЗВАННЯ ГЕРОЯ СОЦЫЯЛІСТЫЧНАЙ ПІ ПЕРАДАВІКАМ СЕЛЬСКАЙ ГАСПАДАРКІ БЕЛАРУСКАЙ

У адпаведнасці з Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 24 красавіка 1948 года і 18 верасня 1947 года за атрыманне высокіх ураджаў жыта, валанна і насення ільну-даўгунца пры выкананні калгасамі абавязковых паставак і кантрактаў па ўсёх відах сельскагаспадарчай прадукцыі, натуральна за работу МТС у 1948 годзе і забеспячэнні насеннем усіх культур у намерах поўнай патрабаванні для веснавой сябвы 1949 года прысвоіць званне Героя Сацыялістычнай Працы з уручэннем ордэна Леніна і залатога медала «Сярг і Молат»:

1. Аўсёнка Іззіі Васільеўне—звеннявой калгаса імя Кірава, Магілёўскага раёна, Магілёўскай вобласці, якая атрымала ўраджаў валакна ільну-даўгунца 9 цэнтнераў і насення 6,6 цэнтнера з гектара на плошчы 2 гектары.
2. Аўсёнка Падгалеі Максімаўне—звеннявой калгаса імя Кірава, Магілёўскага раёна, Магілёўскай вобласці, якая атрымала ўраджаў валакна ільну-даўгунца 9 цэнтнераў і насення 6,6 цэнтнера з гектара на плошчы 2 гектары.

Масква, Крэмль, 28 сакавіка 1949 г.

3. Глядчанка Івану Арцёмавічу—брыгадзру насеннаводчага калгаса «Інтэрнацыяналь», Лёўненскага раёна, Віцебскай вобласці, які атрымаў ураджаў ільну-даўгунца 6,7 цэнтнера і насення 7 цэнтнераў з гектара на плошчы 5 гектараў.

4. Гарачый Ганне Савельеўне—звеннявой калгаса «Расоны», Расонскага раёна, Полацкай вобласці, якая атрымала ўраджаў валакна ільну-даўгунца 9 цэнтнераў і насення 7,2 цэнтнера з гектара на плошчы 3 гектары.

5. Калона Праскоўі Лазараўне—звеннявой калгаса «Большэвік», Любачэскага раёна, Баранавіцкай вобласці, якая атрымала ўраджаў валакна ільну-даўгунца 10,5 цэнтнера і насення 9,7 цэнтнера з гектара на плошчы 2,2 гектара.

6. Лянічэй Ефрасіні Паўлаўне—звеннявой насеннаводчага калгаса «Прадпінтэр», Дрысенскага раёна, Полацкай вобласці.

Масква, Крэмль, 28 сакавіка 1949 г.

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР АБ ПРЫСВАЕННІ ЗВАННЯ ГЕРОЯ СОЦЫЯЛІСТЫЧНАЙ ПІ ПЕРАДАВІКАМ СЕЛЬСКАЙ ГАСПАДАРКІ БЕЛАРУСКАЙ

У адпаведнасці з Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 22 верасня 1948 года за атрыманне высокага ўраджаю насення ільну-даўгунца пры выкананні калгасамі абавязковых паставак і кантрактаў па ўсёх відах сельскагаспадарчай прадукцыі, натуральна за работу МТС у 1948 годзе і забеспячэнні насеннем усіх культур у намерах поўнай патрабаванні для веснавой сябвы 1949 года прысвоіць званне Героя Сацыялістычнай Працы з уручэннем ордэна Леніна і залатога медала

«Сярг і Молат» Шапльня Аляксандры Аляксандраўне—брыгадзру калгаса «Чырвоная змена», Любанскага раёна, 6 гекта.

Масква, Крэмль, 28 сакавіка 1949 г.

7. Пятроўскай Раісе Нікіфарановай калгаса «Чырвоны працавіты», рынскага раёна, Полацкай вобласці, якая атрымала ўраджаў валакна ільну-даўгунца 9,3 цэнтнера і насення 9,3 цэнтнера на плошчы 2 гектары.

Да 81 гадавіны з дня нараджэння А. М. Горкага

Горкі аб культуры краіны далара

Вялікі Горкі выключную ўвагу надаваў у сваёй публіцыстычнай дзейнасці тэме двух светаў, двух культур — культуры социалізму і гнілой, рэакцыйнай культуры імперыялістычнай буржуазіі Захада.

У сваіх вядомых нарысах «У Амерыцы», у серыі памфлетаў «Мае інтэр'ю», напісаных задоўга да Кастрычніцкай рэвалюцыі, Горкі намалюваў агіднае аблічча краіны, дзе чалавечая асоба прыдушана, адурманена і каштоўнасць яе, як і ўсё ў гэтай краіне, выміраецца даларам, дзе некаранаваныя «каралі рэспублікі» — амерыканскія баніры пачынаюць вызначаць свае адносіны да чалавека ў наступных словах: «Чалавек, у якога ёсць пяцьсот далараў, у дзесяць разоў лепш за таго, які мае толькі пяцьдзесят...».

Горкі паказваў у сваіх нарысах сапраўдны твар Амерыкі. Руская буржуазія, якая нізкапалонічала перад усім амерыканскім, пакрыўдзілася: з яе куміра былі сарваны іжывыя завесы. Бароль аказаўся голым. Ад Горкага чакалі ўскваленняў амерыканскай дэмакратыі, — пісьменнік выслаў і заклікаў яе. Спадзяваліся, што Горкага павінна была прывесці ў захваленне амерыканская мараль, — Горкі выкрываў амерыканскага Тарпфа. Таму з усім эразмелым прычыны нападкаў на Горкага ў рэальным друку ЗША. Аднак, гэтыя напады не маглі схаваць праўды горкаўскіх слоў.

З таго часу прайшло шмат гадоў. Але нарысы Горкага захавалі сваё значэнне і да нашых дзён. Хіба памёр «жраць маралі»? Хіба знік «горад Жоўтага Д'ябла», хіба зніклі «каралі рэспублікі»? Яны ішчэ жывыя, толькі сталі непараўнальна больш пачыннымі, больш іжывымі і агіднымі. Перачытваючы нарысы і памфлеты Горкага, адзілялася яго дальнавіднасцю і прагнутаасцю.

У нарысах Горкага падкрэслены звырыны, чалавечанаеіспікі характар амерыканскага імперыялізма. У краіне далара чалавек прынесены ў ахвяру кучцы «іх-тыязураў капітала». Кантраст тахічнага прагрэса і галечы народа тут асабліва адзіляючы. «Іх галечы Іст-Сайда — змрочней за ўсё, што я ведаю», — пісаў Горкі. Аб простых людзях Амерыкі яму «страшна і балюча гаварыць». Пісьменнік, які ўсёй сваёй творчасцю ўславіў Чалавека, быў узрушаны карцінай, якая адкрылася перад ім у «свабоднай Амерыцы».

Горад Жоўтага Д'ябла (Нью-Йорк) уяўляецца Горкаму ў выглядзе велізарнай сцяпінкі, з чароўнымі чорнымі зубамі. «Уваішоўш ў яго, адчуваеш, што ты траніў у вярт, які з ія і жалеза, у страўнік, які праг-і чекальні мільёнаў людзей і ра-і нераварвае іх». Нават тахіка, і акакой з'яўляецца палегчанне і пал-ішненне чалавечлага жыцця, робіцца ў свеце далара варожай чалавеку. Жалеза, «выквіканнае да жыцця сілаю Золата, натхнёнае ім... абкружае чалавека сваёй павуцінай, глушыць яго, сее кроў і магі, пажырае мускулы і нервы...».

Горкі выкрываў фарысейскую сутнасць амерыканскай дэмакратыі, якая прыкрыта шырокаяішчальнымі, дэмагагічнымі лозунгамі, а на справе служыць залатому мяшкі. У выдатным памфлете «Адзін з каралёў рэспублікі» — пісьменнік паказваў амерыканскага мільянера, аднаго з тых, у чых руках урад ЗША, усё гэтыя бірсы і далесы тых часоў, былі, як і цяпер, простымі марыянеткамі. «Ці не перашкаджае вам урад?» — пытае Горкі мільянера. — «Урад?» — паўтарыў ён і задумаўся, паціраючы пальцамі лоб. Пасля, нібы ўспомінуўшы штосьці, кінуў галавой: — Ага... Гэта тыя... у Вашынгтоне? Не, яны не перашкаджаюць... Мільянер марыць аб тых часах (сёнешнія амерыканскія мільянеры ўжо дамагліся гэтага), калі ўсе члены ўрада стануць акцыянерамі ў прамысловых прадпрыемствах і знікне неабходнасць у подкуну некаторых «непадушных» сьмятароў.

У нарысе «Царства суму», памфлаце «Іх ра маралі» вялікі мастак кляіміць іжывую мараль амерыканскай буржуазіі. Пропаведзь «маралі» выгодна для буржуа, які прыкрывае гучнымі фразамі пра мараль свае брудныя справы. Гэтую мараль буржуа прызначаюць для народа. Для сябе-ж — усё асалоды, якія можна толькі купіць за грошы. «Не забывай!» — гаворыць амерыканскі буржуа, узнімаючы вочы ўгору, — і вядзе крывепраітныя войны ва ўсім свеце, смярцьельна знішчае, калячць тысячы рабочых на сваіх фабрыках і заводах. «Не крадзь!» — гаворыць ён, — і рабеу народы. «Не пажадай жонкі бліжняга свайго!» — кліча «строгі мараліст», агусіючыся вочы, — і распусічае, прыкрывушыся грашовым мяшкім. «Любіце ўсіх, і нават тых, хто знішчае вас», — такая першая запаведзь амерыканскай буржуазіі, звернутая да народа.

У часы надзельнага адначынку амерыканец можа наведць балаган, арганізаваны гандлярмі маралю; там за некалькі центаў пакажуць яму жахі некла, у якое трапіць усё, хто парушыць законы «маралі». Выйшаўшы з балагана, амерыканец трапіць ў рукі іншых гандляроў, якія заклікаюць яго ў дамы распусты. Гандляры маралю і прадаўцы распусты ў поўнай згодзе адны з другімі. Яны, не перашкаджаючы адны другім, робяць свой бізнес. Такая іх «мараль».

На гэтай галее вырастае прадажнае, варожае народу мастацтва. «Што вы думаеце аб мастацтве?» — пытае аўтар мільянера. І чуе красамовны адказ: «Я не думаю аб ім, я проста купляю яго...». Эстэтычныя «запатрабаванні» амерыканскага буржуа пошлыя і пікчэмныя: «Яно павінна быць папешным, гэтае мастацтва...», «калі мастацтва робіцца на столі або на сценах, яно павінна ўзбуджаць апетыт», «рэкламы

траванне чалавечтва — у рэлігійным адраджэнні». Не будзе нічога здзіўляючага, заўважае Горкі, калі і еўрапейскай буржуазія па прыкладу сваіх амерыканскіх калег зоймецца арганізацыяй «малых прапсаў», дзе абвінаваўцамі супраць навукі выступяць епіскапы.

«Баніталізм забівае культуру, аб гэтым бюспрачна гаворыць інтэлектуальнае зьдленне Еўропы», «да варварства прыводзіць свет улады капіталістаў», — такі вывад Горкага.

Выкрываючы гнілую буржуазную культуру, Горкі з вялікай гордасцю гаворыў аб бліскучых дасягненнях свайго народа, аб магутным і нугільным росквіце яго культуры. Ён ведаў, што гэтая культура блізкая і дарагая сотням мільёнаў простых людзей ва ўсім свеце. І калі вялікі мастак ставіў перад сабой пытанне аб тым, што-ж нараджае ў нашым народзе гэту несакарпальную існаліскую энэргію ў будаўніцтве сацыялізма, новай, камуністычнай культуры, ён адказаў: «Не нараджае ўсвядамленне высокай мэты, пастаўленай перагараскопы, факіраў, графалагаў, спірытаў і іншых фокуснікаў; аб разлагаючым уплыву буржуазнага кіно не варта гаварыць, гэта зусім зразумела; у галіне мастацтва буржуазія зусім задавальнае каляччыміраванне нашых марак і трамвайных білетаў; прэса буржуазнай Еўропы і Амерыкі старанна і амаль выключна займаецца справай зніжэння культурнага ўзроўню сваіх чытачоў, — вось некаторыя выказванні Горкага аб буржуазнай культуры Захада. Сутнасць гэтай «культуры», на думку пісьменніка, — у барацьбе кучкі эксплаатараў за права беспаскарарна рабаваць народ.

«Іх культура — школа, дзе хлусяць, парква, дзе хлусяць, парламент, дзе таксама хлусяць, прэса, дзе хлусяць і паклінічаюць, іх культура — паліцыя, якой дадзена права біць і забіваць рабочых».

Імперыялісты ненавідзяць перадаваю навуку. У навуцы іх цікаваць толькі прыёмы і метады найбольш зручнай, тапнай эксплаататы рабочага класа і новыя спосабы вядзення крывепраітных войн. Узмоцнена распаўсюджваецца тэорыя аб тым, што навука быццам-бы «не можа палегчыць жыццё чалавечтва», што «выра-

рад намі геніем Леніна, — мэты, па шляху да якой так рашуча і паспяхова вядзе нас Іосіф Сталін з таварышамі».

Значэнне крытыкі Горкім буржуазнай культуры вялікае для нашых дзён. Совецкі народ, будуючы сваю сацыялістычную культуру, зьвяртаецца да выдатных выказванняў Горкага, вучыцца ў яго ўменню выкрываць культуру далара, вучыцца глядзець на яе вачыма вялікага мастака пролетарыята, вачыма пролетарыята і замага за новы свет.

рад намі геніем Леніна, — мэты, па шляху да якой так рашуча і паспяхова вядзе нас Іосіф Сталін з таварышамі».

Што расказваюць аб А. М. Горкім матэрыялы музея Янкі Купалы

У музеі Янкі Купалы ёсць шмат матэрыялаў, якія расказваюць як Аляксей Максімавіч Горкі ўважліва сачыў за развіццём беларускай літаратуры.

Першае знаёмства Горкага з беларускімі літаратарамі адбылося ў 1910 годзе. Беларускі настаўнік А. Пасах, будучы ў чэрвені 1910 г. на востраве Капры, сустрэўся там з вялікім пролетарскім пісьменнікам. У час гутаркі зайшла размова аб Янку Купале. «Развітаючыся», — піша А. Пасах у сваіх успамінах, — Горкі ўзяў з мяне слова, што на прыездзе ў Расію я вышлю яму «Жалейку».

У верасні таго-ж 1910 года я прасбу яго выканаў. З Вілені я выслаў на востраў Капры «Жалейку», а разам з ёю і «Песні жалыбы» Я. Коласа.

Максім Горкі, прачытаўшы верш Янкі Купалы «А хто там ідзе?», адразу пераклаў яго на рускую мову. У кнізе «Аб пісьменніках-самавучках» ён пісаў, што верш «А хто там ідзе?» «можа быць, стане на час народным гімнам беларусаў».

Захавалася некалькі водгукаў Аляксея Максімавіча Горкага пра Янку Купалу і Якуба Коласа. У лісце да украінскага пісьменніка Кацюбінскага ён пісаў: «У Беларусі ёсць два паэты Якуб Колас і Янка Купала — вельмі цікавыя хлопцы. Так проста пішуць, так ласкава, сумна, шчыра: нашым-бы крыху гэтых якасцей!».

Цікавы ліст вялікага пісьменніка да А. Чаромнага, у якім ён піша: «Дарэчы зпытаны ў вас: ці ведаеце вы беларускі паэту Якуба Коласа і Янку Купалу? Я нядаўна пазнаёміўся з імі — падабаюцца! Проста, задумна і, як відаць, паспраўднаму народна».

Пасля Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі М. Горкі пазнаёміўся

больш блізка з народнымі паэтамі Беларусі. Паміж Янкам Купалам і вялікім пролетарскім пісьменнікам уставаўдзіваецца поёная дружба. Яны некалькі разоў сустракаюцца ў Маскве.

У дзень 30-годдзя літаратурнай творчасці Янкі Купалы М. Горкі прыслаў народнаму паэту тэлеграму: «Сардэчнае прывітанне істойнаму папеленіку, паэту-рэвалюцыянеру». Гэтыя словы гавораць аб тым, як высока цаніў Аляксей Максімавіч літаратурную дзейнасць Я. Купалы.

Нядаўна музей Янкі Купалы напоўніўся новым экспанатам — фатакопій верша «Лён» з адномініка твораў Я. Купалы, перакладзеных на рускую мову. Прачытаўшы яго, А. М. Горкі з захваленнем напісаў: «Слаўна!».

Памяці Аляксея Максімавіча Горкага Янка Купала прысвяціў верш, у якім з вялікай усхваляванасцю пісаў:

Мяне ты тады ішчэ заўважыў, мой сокал. Калі была цемра і жудасць наволка. І песню маю спадабаў, пахваліў... О, як-жа тады быў я рад і шчасліў! А песня была з беларускіх запавяў. Аграбленых, скованых парскім законам. Былі мае словы: — А хто там ідзе? А ты быў магутны ў сваёй

І як голас усёго беларускага чаць заключным радкі верша:

Народ беларускі, пабыўшыся п. Сваіх другаў помніць і кожнай міну. Цібе ўспамінае у думках сваіх Вялікага друга народаў усіх.

У музеі ёсць рад фатаздымкаў, якія адлюстроўваюць сустрэчы А. М. Горкага з Янкам Купалам. Апрача таго, у музеі выставлена скульптурная група А. Габэла «Горкі і Купала», а таксама карціна мастака Я. Зайцава, прысвечаная дружбе вялікіх пісьменнікаў.

Выстаўка, прысвечаная А. М. Горкаму

81 гадавіну з дня нараджэння вялікага пролетарскага пісьменніка А. М. Горкага ўрадавая бібліятэка, якая носіць імя пісьменніка, адзначыла цікавай і вялікай выстаўкай.

Шматлікія творы, фатаздымкі і дакументы паказваюць жыццё і літаратурную дзейнасць Аляксея Максімавіча ў розныя перыяды яго жыццёвага шляху. Адзін з раздзелаў выстаўкі прысвечаны паказу выданняў Горкага, вучыцца ў яго ўменню выкрываць культуру далара, вучыцца глядзець на яе вачыма вялікага мастака пролетарыята, вачыма пролетарыята і замага за новы свет.

Раздзел «Горкі і літаратура народаў СССР» гаворыць аб вялікай вядомасці, якую набылі творы пісьменніка сярод братніх нацыянальнасцей Совецкага Саюза і асабліва пасля Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Калі да рэвалюцыі выдана было толькі 11 тысяч экзэмпляраў твораў пісьменніка, перакладзеных на 7 моў народаў Расіі, то за гады сацыялістычнай рэвалюцыі ў СССР

юць фатаздымкі вокладкі часопіса «Летаніс», які рэдагаваўся Аляксеем Максімавічам у гады імперыялістычнай вайны. На выстаўцы глядач можа пазнаёміцца з кнігамі Аляксея Максімавіча «Маці», «Міленствас», «Песня аб Сокале», «Песня аб Буравесніку», «Справа Артамонавых» і інш. ў перакладзе на беларускую мову, а таксама з фатакопій ліста М. Горкага рускай Акадэміі навук, у суцэзі нем яго ганаровым акадэмікам, прадстаўлена тэлеграма А. М. Горкага Я. Купалу з прычыны 30-годдзя літаратурнай дзейнасці паэта.

Значную цікакасць уяўляе сабе «Горкі і Беларусь», складзены бібліятэкай. У ёй сабраны матэрыялы аб праездзе М. Горкага праз Мінск, аб спатканні яго на Мінскім вакзале, успаміны Я. Коласа, М. Яльняў і лісты Я. Купалы, Я. Коласа да М. Горкага, выказванні Аляксея Максімавіча аб беларускай літаратуры, вершы беларускіх паэтаў, прысвечаныя вялікаму пісьменніку.

Выстаўкі літаратуры, прэса 81-й гадавіны з дня нараджэння пісьменніка «аганізаваны ў Дзяржаў-

КНІГІ А. М. ГОРКАГА

Апавіданні, раманы і п'есы вялікага пролетарскага пісьменніка А. М. Горкага блізкі і дарагія кожнаму савецкаму чалавеку.

Літаратурная спадчына Горкага з'яўляецца баявой зброяй нашага народа.

За гады сацыялістычнай рэвалюцыі ў Маскве

выданы на 68 мовах, агульным тыражом звыш 48 мільёнаў экзэмпляраў.

Вялікім поспехам карыстаюцца творы М. Горкага ў беларускіх чытачоў. Пачынаючы з 1917 года і да нашых дзён кнігі пісьменніка шмат разоў выдаваліся ў Беларусі. У перакладзе «Звязда» ў

выданне «Макар Чудра». У 1925 годзе былі выданы «Песня аб Сокале» і «Песня аб Буравесніку». У 1934 годзе выйшлі ў свет п'есы «Ворагі», «Мяшчане», апошняя «У людзях».

Да Вялікай Айчыннай вайны Дзяржаўнае выдавецтва Беларусі выпусіла збор твораў М. Горкага ў перакладзе Якуба Коласа, З. Вядулі, М. Глынькова і інш. Апо-

шняя «Маці», якая вытрымала 118 выданняў, выдалася на беларускай мове ў 1932, 1935, 1936, 1938, 1941 і 1948 гадах.

У пасляваенныя гады Дзяржаўнае выдавецтва БССР выпусіла ў свет «Базкі аб Італіі», «Старая Ізергіль», «Сэрца Данка», «Апавіданні» і інш.

—запытаў я, ірхходзячы ў роспач. іх у руг' ён, рассуноўшы рот дае — артыстае

Р. ШКРАБА

АРЛІНАЕ ПЛЕМЯ

Адзін з вершаў Янкі Буналы, прысвечаны маладому пакаленню савецкіх людзей, называецца «Арлянятам». Гордае імя арлянага племені невядома замянілася за камсамолам.

Слова камсомолец з'яўляецца сінонімам перадавога савецкага чалавека, вернага памочніка ленинска-сталінскай партыі, бясстрашнага, мужнага і ўпартага ў дасягненні пастаўленай мэты, жыццерадаснага і аўтаманнага, як сама маладосць.

Народжаны ў шчасліваю эру чалавечтва, якую абвясцілі гістарычныя заллы «Аўроры», выпрабаваны ў суровых бітвах з імпацэнтнай інтэрвенцыяй у гады грамадзянскай вайны, абвясны працоўнай славай у гады сталінскіх пяцігодкаў, бясстрашна абароня Радзімы на франтах Вялікай Айчыннай вайны і ў партызанскіх атрадах, — ленинска-сталінскі камсомолец прайшоў мужны і суровы, велічны і радасны шлях. Імёны яго лепшых сям'ю назвуць запісаны на старонках гісторыі. На іх прыкладзе маладое надрастаючае пакаленне вучыцца жыць, будаваць і перамагаць па-камсомольску.

Гераічны і славуты подзвігі камсомольцаў на зямлі, паў зямляй, на вады і ў небе, якія не раз выклікалі захваленне ўсяго свету, нязменна служылі тэмамі для самых натхненых і велічных паэм, вершаў і песень.

У паэтычных дэталіс камсомола ўпісалі свае званні сфацы народныя паэты Янка Купала, Якуб Колас, паэты Паўлюк Трус і Пятрусь Броўка, Аркадзь Куляшоў і Лебкі, Максім Танк і Пімен Панчэнка, Валентын Таўлай і Анатоль Вялю і многія іншыя.

Перачытваючы іх паэмы і вершы, заўсёды хвалюешся ад радаснага пачуцця маладосці савецкай краіны, квітнення яе шчаслівага жыцця, асававанага імкнення савецкіх людзей наперад да запавятай мэты — да поўнай урачыстасці камунізма.

Упэўненасцю ў пераможную сілу маладосці, якая «хадзіла ў шабелына паход», каб потым быць у першых радах народа, каб будаваў новую сацыялістычную дзяржаву, прасякнуты выдатны верш Янкі Буналы «Арлянятам». Паэт, які вызнаў няшчасце быць маладым у змрочныя гады парыва, ад імя людзей старабшага пакалення адраіцца да савецкай маладзёі з паказаннем ахвотна заваяваў Вялікага Кастрычніка.

Вам сярпы і косы ў руці
Ды мячы, каваны з сталі,
Далі буры, завірухі,
Што тут вылі, бумавалі.

Пень мінушчыны пралятае,
Дзе бізун гуляў з нагайкай,
Змяціце, вы, арляняты,
Свайей новай сілай, байкай.

У гэтым вершы — «Комсомолу» народны паэт Беларусі славіць бясстрашнае племя арлянят, якому падпарадкоўваюцца стыхіі, перад напорыстасцю і мужнасцю яе цывілізацыя раскрывае свае багацці.

Якуб Колас у вершы, прысвечаным камсомольцам, дае адказ на пытанне, дзе крыніца, якая натхняе мужнасць камсомола, дзе тае сіла, якая дае яму назломную волю да перамогі. Гэтая крыніца, гэтая сіла, гаворыць паэт, у пераможным вучэнні ленинізма, у асабістым прыкладзе вялікіх правядоўроў В. І. Ленина і І. В. Сталіна, якія з'яўляюцца натхняльным узорам таго, як трэба служыць вялікай партыі большэвікоў, працоўнаму народу. Зяўтаючыся да камсомольцаў, паэт кажа:

...даюць тундры, тайга, запалляе,
...ачы пасов Аму-Дар'і,

Суровы Памір, Кара-Кума пустыні,
Вас ведаюць ветры зямлі і глыб мора,
Усюды ішлі вы ў дзюры,
І голас ваш зьвонкі ўзнімаўся над долам.
І ведае вораг, лікі чужаніца.

Як моцна стаіць на граніцы
Арданая, мужная раць камсомола.
Асабліва блізкай тема камсомола была для творчасці Паўлюка Труса. Васковы хлапец, які прыехаў на вучобу ў сталіцу з пачуццём шчырай любові да свайей савецкай Радзімы ў сэрцы, якая на яго вачах пачала ўбірацца ў рыштыванні вялікай будоўлі, у сваіх вершах і паэмах уславіў гераічную барацьбу камсомольцаў на франтах грамадзянскай вайны, іх волю і энергію ў барацьбе за перабудову вёскі на новых сацыялістычных пачатках. Яго паэмы «Юны змаганец» і «Астрожнік» прысвечаны героям-камсомольцам, якія змагаліся з інтэрвентамі, абараняючы сваю будучыню.

Дойную загартоўку ў радах камсомола атрымалі многія беларускія паэты. Сярод іх тыя, чые імёны беларускі народ называе ў ліку лепшых сваіх песняроў, — лаўрэаты Сталінскай прэміі Аркадзь Куляшоў, Пятрусь Броўка, Максім Танк, паэты Пімен Панчэнка, Валентын Таўлай і многія іншыя.

Праз камсомол у літаратуру ішоў Пятрусь Броўка. Арганізатар камсомольскай зямлі на Полаччыне, а затым сакратар яе, П. Броўка прынёс сваімі вершамі ў беларускую літаратуру высокародны пафас перабудовы высокага жыцця, якая разгорвалася ў нашай краіне ў першыя гады савецкай улады. Тэме савецкай маладзёі ён прысвяціў многа паэтычных твораў. У сваіх вершах і паэмах пра мужана абаронцу Ленінграда Х. Смалячкова, пра воінаў і партызан, якія на франтах вялікіх бітваў з ворагам абаранялі гістарычныя заваяванні савецкага народа, яго права на шчасліваю будучыню, паэт уславіў подзвігі камсомольцаў, іх бязмежную адданасць партыі Ленина—Сталіна.

Пры ўсёй своеасабілівасці, пры ўсіх адрэзных рысах творчасці Аркадзя Куляшова і Пімена Панчанкі ў іх паэзіі ёсць тое агульнае, што можна назваць словам маладосці, разуменчы яго больш шырока, як маладосць краіны, якая ўзвышаецца праменым маяком над капіталістычным светам, асуджаным гісторыяй на пагібель.

Біяграфія Аркадзя Куляшова—паэта і грамадзяніна — непарывна звязана з камсомолам. І таму яго вершы і паэмы нават тады, калі ў іх паэт раскрывае свае інтымныя пачуцці, маюць такі глыбокі патрыстычны сэнс. Паэтычны, сагреты пачуццём шчырага лірызма вершы з ніжкі «Юнак свет», высокамастацкія паэмы «У зялёнай дуброве», «Васіль Баранаў», «Спячэ брыгада», «Новае рэчышча»—гэта старонкі з жыцця і барацьбы цалага пакалення савецкіх людзей. У творах А. Куляшова малады чалавек чытае свае асабістыя пачуцці, пераносіцца разам з паэтам у камунізм, штодзённую сваёй працай набліжаючы яго надыход.

Есць у Аркадзя Куляшова верш пра камсомол з вельмі хваляючай і праніклівай назвай «Крылы». Ад першага да апошняга радка ён прасякнуты пачуццём радасці творчай працы, пачуццём неўвяданых магчымасцей для маладога чалавекі ў нашай краіне, дзе «хапечы» знае чаше «быць».

Калі гаварыць, у каго з беларускіх паэтаў тема маладога чалавекі-камсомольца атрымала шырокае ўвасабленне, дык у першую чаргу належыць назваць Пімена Панчанку. Ён належыць да таго пакалення савецкіх людзей, якое пачынае сваё свядомае жыццё ў гады савецкай улады.

Ад імя сваіх ровеснікаў паэт славіць савецкую Радзіму, якая дбае і клапаціцца расці і выхоўвае іх.

Нядарам для свайго я нараджэня
Год дзевяцісот семнаццаці абраў.
Той год адгарадаў мяне сцяной
Ад слова «раб», ад свісту бізунуў,
Ад бацькаўскіх піпчыміні,
Ад апекі
Усемагутнай медзюной калейкі.

В. М. Молатаў у дакладзе аб 30-й гадыне Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі гаворыць: «Ва ўмовах савецкай улады ўжо вырастае новае пакаленне, якое пачынае распраўляць свае арліныя крылы». Уся творчасць Пімена Панчанкі, пачынаючы ад яго першага верша і канчаючы толькі што напісанымі, прысвечана гераічным справам, думам і пачуццям паслякастрычніцкага пакалення савецкіх людзей.

У паэме «Маладосць у походзе», якая напісана ў гады вайны, паэт з годнасцю расказвае пра слаўны шлях, што прайдзены ім і яго ровеснікамі. Паэма ўяўляе сабою ўсхваляваны лірычны маналог. Яна прасякнута пачуццём шчырай і дзейснай любові да партыі большэвікоў, савецкага народа, вялікага Сталіна.

У той час, калі паэты савецкай Беларусі расказваў пра шчаслівае жыццё свайго народа, услаўлялі яго стваральную працу, паэты-камсомольцы Максім Танк і Валентын Таўлай ва ўмовах былой Заходняй Беларусі «спілавалі вершамі краты», аддаўшы сваю паэзію на ўзбраенне працоўных, якія вялі барацьбу за сваё ўз'яднанне ў савецкай краіне. Ні этапныя дарогі, ні турэмныя краты не маглі зазмаць волю паэтаў-барацьбітоў. Барацьбе патольнага камсомола В. Таўлай прысвяціў выдатную паэму «Таварыш».

Комсомолец — гэта не толькі імя. Гэта—пароль вернасці партыі Ленина—Сталіна, савецкаму народу, Айчыне. Асабліва яскрава гэты якасці камсомольцаў выявіліся ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Увесь свет ведае бессмертныя подзвігі краснагонскіх маладагвардыяў, маладых воінаў і народных месціцаў—Зой Касмадзямянскай, Хвядоса Смалячкова, Лізы Чайкінай і многіх іншых. Пра подзвігі аднаго з такіх герояў расказаў Аркадзь Куляшоў у вершы «Комсомольскі білет».

Печалавеныя пакуты, якія вытрымаў мужны камсомолец ад нямецкага ката, не прымусілі яго адмовіцца ад свайго права называцца гордым імем камсомольца. Дарэмна немец-жандар намагаўся прымусіць юнака аддаць свой білет.

Сёння, у дні паславаанай сталінскай пачігодкі, у дні імклівага поспеху савецкага народа да поўнай урачыстасці камунізма, камсомол, як заўсёды, з'яўляецца верным памочнікам партыі Ленина—Сталіна. Загартаваны ў бітвах з ворагамі нашай Радзімы, камсомол зноў узняўся на рыштыванні вялікага будаўніцтва, самаахвэрнай працай набліжаючы светлы дзень камунізма.

Пімея ПАНЧАНКА

У ГЭТЫ ДЗЕНЬ

З кубанскіх далінаў,
Са схілаў Урала,
З лясоў Беларусі,
З палёў Украіны
Вясна залатая
У Маскву іх сабрала
На з'езд маладосці
Савецкай краіны.

І ты паміж іх,
Дэлегатка з Палесся
Тамара Шкурно!
Мы тансэма з табою:
У сэрцы сваім
Ты і нашы прынесла,
Да Сталіна поўныя шчырай любові.

Стаіць
Са Звездай Залатой
Звеннявая,
А ў залі—
Вясновай паводкам песня:
Што наш,
Што мы новы будуюм,
—
Спяваюць,
І песня са з'езда
Ляціць на Палессе.

А на Палессі —
Усё сонцам заліта,
Па Прыпяці—
Крыгі, як белыя хмары.
А на Палессі —
Адборнае жыта
У селіні прасіцца
З цёмных амбараў.

Выходзіць на працу зьяно,
Як на саята,
Наб рунь раздзбрэла
На вярыве тлустым,
І поплу імені
І суперфасфата
На кропельных сонца
Замешваюць густа.

Шырокае поле
У зялёных іголках,
Дзіміцца, іскрыць
Маладзёжны ўчастак.
Ідуць камсомольцы,
Ідуць камсомолкі
У наступ за хлеб,
За калгаснае ішчасце.

Іх песні да бацькі лятуць,
Як да сонца,
Наб ведаў
Аб радасці нашай вялізнай,
Аб верных сынах,
Аб Палескай старонцы,
Дзе ходзіць сягоння
Вясна камунізма.

Нашы патрабаванні да опернага тэатра

За гады Вялікай Айчыннай вайны і наступныя гады аднаўдзенага перыяду беларускія кампазітары былі створаны оперы «Алеся», «Кастусь Каліноўскі», «Машэка», «Андрэй Касцяня» і балет «Князь-Возера». Гэтыя творы ствараліся кампазітарамі амаль без усялякага ўдзелу мастацкага кіраўніцтва опернага тэатра. Творы, якія ствараліся гадамі, пісаліся ў атмасферы поўнай няўвагі да кампазітараў з боку кіраўніцтва тэатра. Кампазітары літаральна «варыліся ва ўласным саку».

Вынікам гэтага з'яўляецца тое, што закончаныя яшчэ ў сярэдзіне 1948 года оперы «Машэка» і «Андрэй Касцяня» да гэтага часу не паказаны грамадскасці, не падвяргаліся ўсебаковаму абмеркаванню і ў аўтараў гэтых опер няма ніякай упэўненасці, што іх творамі калі-небудзь усур'ез зацікавіцца наш беларускі оперны тэатр.

З другога боку, оперы «Алеся» і «Кастусь Каліноўскі», пасля доўгіх мытарстваў пастаўленыя на сцэне опернага тэатра без папярэдняга глыбокага азнамлення і абмеркавання, былі выпушчаны ў такім выглядзе, што аўтарам опер даваліся занавы перааблачыць іх.

Яшчэ горш здарылася з балетам «Князь-Возера». Гэты рэалістычны твор быў з дапамогаю «культурнай крытыкі» яшчэ задаўга да пастановкі акрышчаны «фармаль-стычным» і толькі дзякуючы моцнаму паціску музычнай грамадскасці ўбачыў агні рампы.

Зусім недапушчальна працякала падрыхтоўка оперных твораў да выпуску іх на сцэну.

Больш аб'якавых і напывацельскіх адносін пляжка сабе ўявіць. Дастаткова прывесці факт, што лўна неспрыяльным аркестраўка першай рэдакцыі оперы «Кастусь Каліноўскі» атрымала сваю сапраўдную апэную толькі ў часе зводных сцэнічных рэпетыцыяў (!), г. зн. тады, калі выправіць ужо нічога нельга было, не адкладваючы прэм'еры.

Што-ж здарылася з пастаўленымі ўжо творамі? Пасля выхату ў свет оперы «Кастусь Каліноўскі» спектакль, выпушчаны з недаробкамі ва ўсіх яго састаўных элементах, пачаў расквітацца. Доказам гэтаму можа служыць спектакль, які адбыўся 21 сакавіка г. г. Гэты спектакль, пазбаўлены класіфікацыя наглядна мастацкага кіраўніцтва тэатра, складаўся суплэна з арляных музычных, сцэнічных і тэхнічных элементаў, гэта значыць, проста быў пастаўлен настолькі ў скажоным выглядзе, што прыходзіцца думаць, што гэта не проста сплучэнне выпадковасцей, а нейкая шкодная сістэма.

Гэтыя сумныя факты прымушаюць нас думаць, што ў нашым оперным тэатры не ўсё добра.

Мы патрабуем ад нашага опернага тэатра добрасуваенных і ўнавідлівых адносін да нашай творчасці, патрабуем рашучай перабудовы работы тэатра з аўтарамі арыгінальных твораў, патрабуем больш класіфікацыі адносін да далейшага росту беларускай савецкай музычнай культуры.

Кампазітары Д. ЛУНАС,
Р. ПУНСТ.

У БЕЛАРУСКІМ ДЗЯРЖАЎНЫМ УНІВЕРСИТЕЦЕ імя В. І. ЛЕНИНА

Беларускі Дзяржаўны ўніверсітэт імя В. І. Ленина разгарнуў падрыхтоўку да правядзення 150-годдзя з дня нараджэння А. С. Пушкіна.

Універсітэцкая бібліятэка арганізавала выстаўку твораў вялікага паэта і твораў пра яго, ілюстрацыі і фотальбом. Рыхтуюцца канферэнцыя студэнтаў, прысвечаная творчасці паэта.

Кафедра рускай літаратуры і мовы вядоўціць два пушкінскія семінары для студэнтаў 4 курса філалагічнага факультэта і аддзялення журналістыкі. Першы семінар прысвечаны тэме «Мова твораў А. С. Пушкіна». Студэнты 4 курса аддзялення логікі вучаюцца спецыяльнаму тэму: «Лінгвістычны аналіз твораў вялікага паэта».

Універсітэцкі лекторый вылучыў дакладчыкаў, якія ў юбілейныя дні працягаюць даклады на ўсіх факультэтах ВДУ, а таксама для рабочых аўтамабільнага завода,

Белатрактарабуда і для чыгуначнікаў Міскага вузла. Тэмы дакладаў: «Сусветнае значэнне А. С. Пушкіна», «Філасофская мудрасць і паэтычныя гены А. С. Пушкіна», «Пушкін—звалікі рускі паэт» і інш.

40 студэнтаў-агітатараў універсітэта выехалі ў калгас падшафнага Дзяржынскага раёна, дзе працягаюць лекцыі аб А. С. Пушкіну.

Навуковы студэнцкі гурток філалагічнага факультэта рыхтуе канферэнцыю, у рабоце якой прымуць ўдзел студэнты і прафесарска-выкладчыцкі склад універсітэта. Будзе заслухана 9 дакладаў студэнтаў. Студэнт Вінагура працягае сваю работу аб мове трагедыі «Барыс Годуноў». Доклад «Пушкін і дэкабрысты» працягае студэнт 4 курса аддзялення журналістыкі тав. І. П. Шанкоў.

Лепшыя з навуковых і слаўных арбленых на майго будзь навукавыя ў выданні...

У Саюзе савецкіх мастакоў БССР

За апошні час у члены Саюза савецкіх мастакоў прыняты—Дзміухайла, Данелія, у кандыдаты—Шыкія, Рудчык, Лявіцкая (Брэст).

На апошнім паседжанні былі прыняты ў члены Саюза тэатральны мастак Масленікаў і мастацтвазнаўца Элентух, у кандыдаты—Явіч (Віцебск).

Праўленне зацвердзіла план цыкла лекцый для мастакоў па дыялектычнаму мастацтву, гісторыі камуністычнай партыі і марксісцкай эстэтыцы.

Выконваючы рашэнне партыйнага сходу ў справе наладжвання мастацкай крытыкі, Праўленне вырашыла стварыць спецыяльную крытыку, першаступеннай заахачай якой павінна з'явіцца вывучэнне твораў беларускіх мастакоў і папулярызаванне іх твораў.

Старшынёй секцыі абраны прафесар М. Туроўніцаў.

Кіраўніком студыі мастакоў-самавучаца пры Мінскім ДOME на двай творчасці Праўленне вылучыла мастака Н. Воранава.

